

Viešoji Įstaiga „Gojus Kelias“

Tauro g. 5-1, LT-51421 Kaunas, tel. +37069358666, el. p. gojus.kelias@gmail.com
Įmonės kodas: 305553221

UAB „15Min“
Saltoniškių g. 9B-1, LT-08105 Vilnius

2020-11-23

Šis raštas yra siunčiamas paštu, adresu: Saltoniškių g. 9B-1, LT-08105 Vilnius
bei e-paštu: info@15min.lt

2020-11-16 kreipėmės į Jūsų bendrovę, prašydami atsakyti į klausimus, susijusius su 5G ryšio poveikiu žmogaus sveikatai. Priežastimi, dėl kurios mes kreipėmės į Jūsų bendrovę, tapo 2020-11-14 15min interneto portale, rubrikoje „Mokslas.IT >Technologijos“ paskelbtas straipsnis „5G – Jau Klaipėdoje“ (<https://www.15min.lt/mokslasit/straipsnis/technologijos/5g-jau-ir-klaipedoje-646-1407770>).

Mūsų prašyme mes korektiškai paprašėme pateikti mums prašomą informaciją, jei tokia informacija Jūs disponuojate.

Atsakymą mes gavome iš žurnalisto Vaido Neverausko, kuris, manytina, gavo bendrovės įgaliojimus parengti atsakymą mums bei surašyti atsakymą būtent tokio turinio, kokį mes gavome iš žurnalisto Vaido Neverausko.

Vertindami Jūsų bendrovės atsakymą, norėtume pažymėti, kad mūsų gautas atsakymas yra deklaratyvus pilnai mokslo nepatikrintos informacijos atkartojimas (*teiginių dalyje dėl neabejotino 5G ryšio saugumo žmogaus sveikatai*), taip pat, turintis žurnalistinio nepadorumo elementų (*cituoju žurnalistą Vaidą Neverauską: Todėl aš kovą prieš 5G Lietuvoje iš dalies traktuoju ir kaip kovą už Rusijos karinius interesus. Negaliu užtikrintai pasakyti, ar ta kova yra sąmoninga, ar tiesiog patekote į agresyvių kaimynų skleidžiamos dezinformacijos pinkles, bet problema man yra akivaizdi*).

Esame tikri, kad Jūsų bendrovei nėra svetimos civilizuotos, neįžeidamos vakarų kultūroje suformuotos bendravimo vertybės, diskutuojant visuomenei rūpimais klausimais. Tas įsitikinimas leidžia mums pateikti Jums šį papildomą užklausimą, tikintis gauti argumentuotą atsakymą į mūsų klausimus, išdėstytus mūsų 2020-11-16 bei šiame, papildomame mūsų įstaigos rašte.

Primename, kad mes prašėme Jūsų, tame tarpe, atsakyti į šį mūsų klausimą: „*Jeigu Jūsų bendrovei yra žinoma informacija apie tai, kad Lietuvos Respublikos **mokslo ir/ar sveikatos apsaugos institucijos ir/ar joje dirbantys specialistai** būtų atlikę kokius nors tyrimus dėl 5G ryšio poveikio žmogaus ir gyvūnijos sveikatai, maloniai prašytume pasidalinti šia informacija su mumis*“.

Taigi, mes Jūsų klausėme apie Jums žinomus Lietuvos **medicinos specialistų** atliktus tyrimus, o ne apie fizikos ar kitų mokslų tyrėjų darbus, kurie yra Jums žinomi. Atkreipiame Jūsų dėmesį į visuotinai žinomą aplinkybę, kad fizikos mokslų atstovai nėra kompetetingi įvertinti spinduliuotės poveikį žmogaus sveikatai. Spinduliuotės poveikio žmogaus sveikatai pavojingumą/nepavojingumą tiria medicinos mokslas. Tokiuose tyrimuose fizikai galėtų dalyvauti tik kaip techniniai spinduliuotės

poveikio medžiagoms specialistai. Galutines išvadas apie poveikį gyviems organizmams turėtų daryti ne fizikai, o medikai.

Todėl mes pakartotinai prašome mums konkrečiai atsakyti į klausimą, tikėdamiesi gauti korektišką ir profesionalų atsakymą: „*Jeigu Jūsų bendrovei yra žinoma informacija apie tai, kad Lietuvos Respublikos mokslo ir/ar sveikatos apsaugos institucijos ir/ar joje dirbantys specialistai būtų atlikę kokius nors tyrimus dėl 5G ryšio poveikio žmogaus ir gyvūnijos sveikatai, maloniai prašytume pasidalinti šia informacija su mumis*“.

Taip pat jūsų paskelbtame straipsnyje buvo paminėtas 5G ryšio poveikis žmonių sveikatai bei akcentuojama, kad dėl 5G ryšio neigiamos įtakos žmonių sveikatai nėra: „Nemaža dalis gyventojų tokį šalies sprendimą priėmė skeptiškai, atsirado daugiau nerimo dėl galimos žalos sveikatai. Tačiau kol kas nėra jokių mokslinių įrodymų, kad padidinus elektromagnetinės spinduliuotės normą būtų užfiksuota žmonių sveikatos sutrikimų. „*Remiantis Tarptautinės apsaugos nuo nejonizuojančios spinduliuotės komisijos duomenimis, po 5 metų trukusių tyrimų, į kuriuos buvo įtraukta daugelis Europos šalių ir pasaulio mokslininkų, remiantis dabartinės spinduliuotės normomis, jokie poveikio žmogaus sveikatai nei dėl 5G ryšio technologijos, nei dėl padidintos spinduliuotės normos nebuvo aptikta*“, – teigė Vilniaus universiteto Fizikos fakulteto mokslininkas Arnoldas Solovjovas“.

Iš paskelbtos informacijos turinio skaitytojų auditorija tikinama tokios paskelbtos informacijos, o būtent, kad 5G ryšys nekenkia žmonių sveikatai, teisingumu. Be to, pateikta tik viena (A.Solovjovo) nuomonė. Visuomenės informavimo įstatymas numato pareigą skelbti informaciją tiksliai, teisingai ir nešališkai. Visuomenės informavimo etikos kodeksas įpareigoja žurnalistus skelbti įvairias nuomones. Prašome grįžti prie jūsų parengtos temos dėl 5G ryšio saugumo ir informuoti visuomenę apie tyrimų dėl 5G nepakankamumą bei tebevysktančias mokslininkų diskusijas, remiantis Nacionalinio visuomenės sveikatos centro tinklapyje skelbiama informacija (viešai priinama: <https://nvsc.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/5g-lietuvoje>):

„*Mobilus ryšio, įskaitant ir 5G ryšį, pagrindinis sveikatai įtaką darantis veiksnys yra EML*“ [pastaba: elektromagnetinis laukas]; „*manoma, kad EML lygis dėl 5G technologijos diegimo neturėtų reikšmingai padidėti*“, „*Pagrindinis ir geriausiai ištirtas radijo dažnio EML biologinis poveikis yra terminis (šiluminis)*“, „*Mokslo bendruomenė tiria ir kitus EML poveikius*“, „**mokslinės diskusijos dėl EML neterminio poveikio tebesitęsia.**“ „**EML intensyvumo parametrų leidžiamosios vertės turės būti peržiūrimos, jeigu bus mokslininkai įrodyti radijo dažnio EML kiti, neterminiai, poveikiai.**“ „**Onkologinės ligos: Klausimas, ar radijo dažnio EML gali sukelti ar skatinti vėžį, iki šiol yra mokslinių tyrimų objektas.**“, „*PSO Tarptautinės vėžio tyrimų agentūros (IARC, angl. International Agency for Research on Cancer) ekspertų grupė atlikusi vėžio dėl EML poveikio publikuotų tyrimų vertinimą, 2011 m. EML klasifikavo kaip 2B grupės, t. y. galimai kancerogenišką žmonėms veiksnį. <...> PSO rekomendavo tyrėjams atlikti ilgalaikio mobiliųjų telefonų naudojimo poveikio sveikatai vertinimus, ypač tarp vaikų ir paauglių.*“, „*EML poveikio ląstelėms ir jų chromosomoms (genotoksinio ir ne genotoksinio poveikio) esant mažesnei už ribinę EML ekspozicijai in vitro tyrimai šio poveikio nenustatė, tačiau kai kuriais atvejais buvo pastebėti dezoksiribonukleininės rūgšties (DNR) grandinės trūkiai ir vijų defektai.*“, „**Miegas: <...> Vieningos mokslininkų nuomonės dėl EML poveikio miegui nėra.**“, „**Vaisingumas: <...> EML, kurio elektromagnetinio lauko intensyvumas viršija leidžiamąsias vertes, gali pakenkti reprodukcijai ir vystymuisi dėl reprodukcinių organų įšilimo virš 1°C. Yra**

duomenų, kad sėklides, kiaušides, spermatozoidus, kiaušialąstes, vaisių temperatūros padidėjimas veikia neigiamai.

SCENIHR nuomone EML poveikio vyrų vaisingumui vertinti nepakanka patikimų tyrimų. <...> **ICNIRP, SCENIHR ir PSO mano, kad būtini tolimesni tyrimai**“.

Tuo pačiu, kadangi Jūsų bendrovės vardu gavome žurnalisto Vaido Neverausko atitinkamo turinio atsakymą, prašome:

1. Atsakyti į klausimą, tikėdamiesi gauti korektišką ir profesionalų atsakymą: „Jeigu Jūsų bendrovei yra žinoma informacija apie tai, kad Lietuvos Respublikos mokslo ir/ar sveikatos apsaugos institucijos ir/ar joje dirbantys specialistai būtų atlikę kokius nors tyrimus dėl 5G ryšio poveikio žmogaus ir gyvūnijos sveikatai, maloniai prašytume pasidalinti šia informacija su mumis“. Taip pat, grįždami prie ankstesnio mūsų pasiūlymo, išdėstyto mūsų 2020-11-16 prašyme, kviečiame Jus parodyti geranoriškumą, objektyvumą bei žurnalistų etiką, prašome Jūsų artimiausioje publikacijoje 5G tematika sugrįžti prie 5G poveikio žmogaus sveikatai ir informuoti visuomenę, kad Lietuvos Respublikos kompetetingos sveikatos mokslo institucijos nėra atlikusios jokių tyrimų dėl 5G poveikio žmogaus sveikatai.
2. Sukonkretinti Jūsų teiginį, kad „ Žinau, kad ta tema domitės jau seniai ir apie ją paskleidėte pakankamai daug melagingų naujienų įvairiose feisbuko grupėse“ ir nurodyti, kada, kur ir kokias konkrečiai **melagingas** naujienas yra paskleidusi viešoji įstaiga „Gojaus kelias“ ir /ar konkretus šios įstaigos atstovas?
3. Į mūsų užklausimą Jūsų bendrovei mes gavome atsakymą: „ Todėl aš kovą prieš 5G Lietuvoje iš dalies traktuoju ir kaip kovą už Rusijos karinius interesus. Negaliu užtikrintai pasakyti, ar ta kova yra sąmoninga, ar tiesiog patekote į agresyvių kaimynų skleidžiamos dezinformacijos pinkles, bet problema man yra akivaizdi“. Prašome patikslinti, ar Jūsų bendrovė tvirtina ir toliau pasirengusi tvirtinti, kad viešoji įstaiga „Gojaus kelias“ ir /ar konkretus šios įstaigos atstovas kovoja už Rusijos karinius interesus ar yra patekęs į Rusijos dezinformacijos pinkles?
4. Prašau Jūsų paaiškinti, kodėl mūsų klausimas apie tai, ar Jums žinoma, kad Lietuvos Respublikos mokslo ir/ar sveikatos apsaugos institucijos ir/ar joje dirbantys specialistai būtų atlikę kokius nors tyrimus dėl 5G ryšio poveikio žmogaus ir gyvūnijos sveikatai, sukėlė tokią neadekvačią ir nemandagią Jūsų bendrovės reakciją?
5. Ar Jūs žinote, kad šiuo metu Lietuvoje 5G ryšys yra bandomas naudojant ne vakarų valstybių, o Kinijos Liaudies Respublikos kompanijos Huawei technologijas ir ar, Jūsų nuomone, tai negali pakenkti mūsų valstybės kibernetiniam saugumui?
6. Ar Jūsų bendrovė nemano, kad Jūs turėtumėte atsiprašyti viešosios įstaigos „Gojaus kelias“ už 2020-11-17 Jūsų atsiųstą atsakymą, kuris, mūsų nuomone, nesuderinamas su žurnalistine etika?
7. Prašome grįžti prie jūsų parengtos temos dėl 5G ryšio saugumo ir informuoti visuomenę apie tyrimų dėl 5G nepakankamumą bei tebevysktančias mokslininkų diskusijas, remiantis Nacionalinio visuomenės sveikatos centro tinklapyje skelbiama informacija (viešai priinama: <https://nvsc.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/5g-lietuvoje>): „Mobilaus ryšio, įskaitant ir 5G ryšį, pagrindinis sveikatai įtaką darantis veiksnys yra EML“ [pastaba: elektromagnetinis laukas]; „manoma, kad EML lygis dėl 5G technologijos diegimo neturėtų reikšmingai padidėti“, „Pagrindinis ir geriausiai ištirtas radijo dažnio EML biologinis poveikis yra terminis (šiluminis)“, „Mokslo bendruomenė tiria ir kitus EML poveikius“, „**mokslinės diskusijos dėl EML neterminio poveikio tebesitęsia.**“ „**EML intensyvumo parametrų leidžiamosios vertės turės būti peržiūrimos, jeigu bus mokslškai įrodyti radijo dažnio EML kiti, neterminiai,**

poveikiai. „**Onkologinės ligos:** Klausimas, ar radijo dažnio EML gali sukelti ar skatinti vėžį, iki šiol yra mokslinių tyrimų objektas.“, „PSO Tarptautinės vėžio tyrimų agentūros (IARC, angl. International Agency for Research on Cancer) ekspertų grupė atlikusi vėžio dėl EML poveikio publikuotų tyrimų vertinimą, 2011 m. EML klasifikavo kaip 2B grupės, t. y. galimai kancerogenišką žmonėms veiksnį. <...> PSO rekomendavo tyrėjams atlikti ilgalaikio mobiliųjų telefonų naudojimo poveikio sveikatai vertinimus, ypač tarp vaikų ir paauglių.“, „EML poveikio ląstelėms ir jų chromosomoms (genotoksinio ir ne genotoksinio poveikio) esant mažesnei už ribinę EML ekspozicijai in vitro tyrimai šio poveikio nenustatė, tačiau kai kuriais atvejais buvo pastebėti dezoksiribonukleininės rūgšties (DNR) grandinės trūkiai ir vijų defektai.“, „**Miegas:** <...> **Vieningos mokslininkų nuomonės** dėl EML poveikio miegui **nėra.**“, „**Vaisingumas:** <...> EML, kurio elektromagnetinio lauko intensyvumas viršija leidžiamąsias vertes, gali pakenkti reprodukcijai ir vystymuisi dėl reprodukcinų organų įšilimo virš 1°C. Yra duomenų, kad sėklidės, kiaušidės, spermatozoidus, kiaušialąstes, vaisių temperatūros padidėjimas veikia neigiamai. SCENIHR nuomone EML poveikio vyrų vaisingumui vertinti nepakanka patikimų tyrimų. <...> **ICNIRP, SCENIHR ir PSO mano, kad būtini tolimesni tyrimai**“.

Kadangi mes šį raštą siunčiame Jūsų bendrovei, todėl tikimės gauti oficialų Jūsų bendrovės atsakymą.

Pagarbiai,

Direktorius

Tautvydas Taparauskas